

Přílohy

Rozhovor autora s Miloslavem Ransdorfem

Praha, 29. 6. 2012

Dobrý den, pane europoslanče,

1. Jak se zpětně díváte na Vaše působení místopředsedy KSČM pro zahraniční styky a jak se pod Vaším vedením vyvíjela zahraniční politika strany?

MR: Ve funkci místopředsedy jsem působil od roku 1993. Tu funkci jsem vykonával 11 let do roku 2004. Svou práci pokládám za úspěšnou, protože zahraniční styky jsem vybudoval znovu a z ničeho. Při mém odchodu jsme měli (KSČM) styk se dvěma stovkami stran a hnutí po celém světě. Pomohl jsem tomu, aby KSČM byla mezi levicovými stranami ve světě respektovaná a uznávaná. Současná KSČM tuto funkci nemá, předseda Filip ji na posledním sjezdu zrušil a zahraniční styky podřídil sám sobě!

2. Můžeme současnou KSČM rozdělit na frakce dle přístupu k Evropské unii? Někteří politologové používají dichotomii tradicionalistického „marxleninského křídla“ s euronegativistickým přístupem a „křídlo europozitivistické“ neboli skupinu euroaktivistů (např. Dolejš, Ransdorf).

MR: Já bych řekl, že role tradicionalistů se přeceňuje. Dnes ovládá stranu skupina, která je, řekl bych pragmatická. Jí jsou veškeré programy lhostejné a to naprosto. Je to výkon politického řemesla, nic víc, nic míň. Skupina kolem Vojtěcha Filipa představuje tento postoj. To znamená, že programy jsou věc, která je nezajímá. Jsou to jen technologové moci.

3. Vraťte se nyní do historie, a sice k VI. sjezdu KSČM v roce 2004. Kandidoval jste tehdy na předsedu KSČM a také poprvé do EP. Co z této zkušenosti vyvozujete?

MR: Ano, kandidoval jsem a utrpěl zdrcující porážku. Ale pro veřejnost to byl jasný signál, že jsem se odpojil od Miroslava Grebeníčka. Poté následovala velmi úspěšná kampaň do Evropského parlamentu a já jsem tehdy ty volby vyhrál. Já jsem měl 142

tis. preferenčních hlasů, tj. vůbec nejvíc. Jenže volby 2004 se lišily v tom, že jsem si mohl dělat volební kampaň sám. Zatímco v roce 2009 to Vojtěch Filip svěřil agentuře Profil. Takže tam já jsem měl spoutané ruce.

4. Proč si v roce 2004 nakonec delegáti zvolili za předsedu Miroslava Grebeníčka a Vojtěcha Filipa (korunní princ)?

MR: Protože rozhoduje aparát strany – funkcionáři okresů. Ti tvořili větší počet delegátů sjezdu, tj. že člověk, který vede okres, do značné míry určuje to, s čím tam jede. Pro okresy Grebeníček a Filip byli garanty toho, že se nic nezmění, že bude stabilita. Oni se báli změny. Teď je situace jiná. Oni by už změnu chtěli, ale neshodnou se, kdo by měl být nástupcem Vojtěcha Filipa. Proto zůstal logicky dál ve své funkci.

5. Je nějaká šance, že by se současná strana posunula k bližšímu proudu radikální levice (jakou vidíme třeba v současném Řecku – SYRIZA)?

MR: Dnešní strana, to není ani konzervativismus. To je mimo jakékoliv programové platformy. Jsem přesvědčený, že tam zraje změna. Překvapivě dost hlasů získal mladý kandidát Martin Juroška.

6. Myslíte, že současná levice na půdě EP by stále měla mít za cíl socializovat evropský projekt? Není kontext současné EU jiný. Vidím zde spíše tendence k neoliberalismu.

MR: Ono to tak není. Dnes je krize, to všichni přiznávají. Martin Schulz řekl, že je třeba zkrotit šelmu v podobě kapitálu. Sociální aspekty má i Lidová strana. Z Česka to vypadá vše jinak. Když přijede do EP Václav Klaus, tak vypadá jako exotická figura. Kope do parlamentu a hledá spojence proti komisi. V EP nikdy není dána většina. Většina je tvořena k aktuálním projektům. Můžete být malá frakce, a přesto můžete získat podporu pro danou věc. Záleží na tom, jak umíte argumentovat a hledat podporu pro projekty. Dělicí čára není dopředu daná. Není jedno, kdo je ve výsadku v Bruselu. EU má správné cíle, ale deformují je instituce. Pokud se má EU pohnout, tak musí přijít institucionální reforma. Nicméně stojí před námi volba, jestli tady bude Evropa elit nebo Evropa občanů. Současná opatření se dělají bez ohledu na občany, v podstatě se vyhovuje bankám. Bank je v EU celkem 8 tisíc, z toho 2 tisíce jsou v Německu a prostředky v krizi směřovaly vlastně tam. Co je příčinou krize? Ta je

pořád stejná. Selhal neoliberální projekt, který znamenal, že se 30 let privatizovaly zisky a nacionalizovaly ztráty.

7. Jak hodnotíte vaše působení v Evropském parlamentu?

MR: Byl jsem místopředsedou a předsedou řady výborů. Za velký úspěch pokládám regulaci roamingu. To byla moje iniciativa. Tak dlouho jsem to opakoval, až ti komisaři pochopili, že to můžou dobře prodat občanům. Nyní se budou zavádět regulace i SMS a počítačových dat. Dále jsem prosadil III. energetický balíček. Byl jsem také u regulace chemického průmyslu REACH. Tam jsem normu podepisoval. Také jsem řešil povinné zásoby ropy. Byl nově stanovený požadavek pro povinné zásoby ropy. Pobaltské a ostrovní státy (Kypr) však nemají zásoby na svém území. Také jsem byl u jednání o nanotechnologiích. Tam má zatím Evropa pořád ještě technologický náskok. Na druhou stranu mě v EP překvapuje skepse až nenávist vůči vědě a technice, která vede velkou část EP k postojům, které popírají vědecký pokrok. Je to hlavně u frakce zelených. Zde funguje, řekl bych, až obchodování se strachem.

8. Jste místopředsedou frakce Skupiny konfederace Evropské sjednocené levice a Severské země (EUL / NGL), jak se díváte na její působení a volební propad v roce 2009?

MR: Můžeme hrát významnou roli navzdory tomu, že Itálie propadla. Máme zde řadu osobností jako Jean Melançon. Lidé, kteří jsou schopni komunikovat se širokým spektrem partnerů, jsou pro stranu přínosem. Problémem jsou tradicionalisté třeba jako řecká komunistická strana, která v národních volbách totálně propadla: z 8% klesla na 4,5%. A to proto, že Evropě chybí lídři.

9. Jak se dívá ÚV KSČM na Vaši skupinu europoslanců?

MR: V EP je velký příval agendy. V našem výboru Pro průmyslový výzkum a energetiku bylo 1810 pozměňovacích návrhů. Mně neporadí nikdo, žádné instrukce od ústředí čekat nemůžu. Nikdo tomu nerozumí. Jste ve výsadku a musíte si poradit sám. Tuto autonomii vedení strany toleruje.

10. Není vedení strany spokojeno s tím, jak jste byl „odstrčen“ do EP?

MR: Ano, máte pravdu. Toto zopakovalo více komentátorů. Já jsem se soustředil na to, že sepisuji knihy a také působení v EP je časově náročné. Trávím zde 3-4 dny.

11. Jak se KSČM dívá na další možnosti/směry evropské integrace?

MR: Evropa občanů budovaná zdola. Jako volná federace - to co jsme chtěli pro Československo. Nikoliv tedy superstát, ale volná federace, kde se deleguje jenom na národní úroveň to, co centrum může spravovat lépe a co má celoevropské řešení. Tím bylo pro mne např. nepochopitelné chování Merkelové za krize 2008. Reagovala se zpožděním a je pro ni důležité pouze to, co si myslí voliči. Pro KSČM je důležité, aby EU krizi vyřešila. Nejsme rozhodně proto: „čím hůře, tím lépe“. EU by mělo jít o vyšší kvalitu života pro své občany. Je však iluzí, že EU bude všechno regulovat.

12. Existuje kontinuita zahraniční politiky KSČM? Kam směřujete?

MR: To je problém. Předseda Filip vzal na sebe funkci místopředsedy pro zahraniční styky, ač po mém soudu v této problematice moc orientovaný není. Existuje v KSČM komise pro zahraniční styky, ale nemá vliv. Nicméně trend v základních stanoviscích je vcelku rozumný. Samozřejmě, někdy jsou tam určité rozpory ve vyjádřeních – viz. Lybiská krize. V zásadě je kontinuita směřování, tj. s kritickými výhradami podpora evropské integrace.

Rozhovor autora s Alexandrem Vondrou

Praha, 10. 7. 2012

Dobrý den, pane ministře,

1. Charakterizujte vztah ODS k Evropské unii po založení strany v roce 1991, za dob ministra Josefa Zieleniece a poté za éry opoziční smlouvy?

V této době jsem ještě nebyl členem ODS. Domnívám se však, že zahraniční politika ODS a její vztah k otázkám evropské integrace je dlouhodobě konzistentní a doznává jistých změn jen v důsledku vývoje na mezinárodním poli a aktuální pozice České republiky. V porevolučních letech tak ODS kladla větší důraz na „návrat ČR na Západ“ a začlenění naší země do mezinárodních struktur jako je právě EU či NATO. V tom byla, dá se říct, hlavní hnací silou. Poté co těchto cílů bylo dosaženo a ČR se stala součástí Evropské unie, se i ODS mohla soustředit více na otázky, jakou pozici by v integrované Evropě ČR měla zastávat, jakým směrem by se integrační proces měl vyvíjet, jak by EU měla fungovat. Samotná EU se za posledních dvacet let významně proměnila, což se odráželo i na charakteru vztahu ODS k ní. Je však zřejmé, že od prvních porevolučních let dodnes ODS vždy zastávala a zastává realistický postoj, který chápe integraci jako nástroj k hospodářskému, sociálnímu či kulturnímu rozvoji členských států, nikoliv tedy jako cíl. To si ODS uvědomovala již v prvních polistopadových letech, kdy rozhodně vstup do EU nepovažovala za všespásný krok a stejně tak si to uvědomuje dnes, kdy tlak na postupnou politickou integraci či federalizaci Evropy je stále silnější.

2. Před více než 10 lety zveřejnil Jan Zahradil a konzervativní filozof Miloslav Bednář *Manifest českého eurorealismu*. Považujete stále tento dokument v jeho základních myšlenkových liniích za platný a použitelný pro současný politický kontext – tedy jak v rámci politického spektra ČR, tak na poli Evropské unie a jejích institucí?

Zmíněný text nemám v tuto chvíli před sebou, abych vážil každé jeho slovo. Vzhledem k tomu, že v loňském roce vyšla jeho reedice, určitě jde o dokument stále živý a čtivý.

3. Jak s odstupem deseti let vnímáte volební kampaň ODS do parlamentních voleb 2002 a použití rétoriky ochrany „národních zájmů“? Podle odborné studie vypracované současným ministrem školství, Petrem Fialou, byla tato předvolební strategie chybná.

Zmiňovaná „žluto-černá“ kampaň se mi také příliš nelíbila a její poselství bylo spíše defenzivní než ofenzivní. I proto ODS tehdy nevyhrála. Nemyslím si ovšem, že by akcentace „národních zájmů“ byla hlavním prvkem předvolební kampaně ODS, který zapříčinil volební prohru. Toto téma bylo jen jedním z deseti, která ODS v této kampani zdůrazňovala. Je samozřejmě velmi těžké to nyní hodnotit bez hlubší analýzy politické situace a společenské atmosféry, ve které se volby konaly, neboť i ta měla jistě velmi významný vliv na výsledek voleb. Obecně lze jen říci, že prohrané volby lze málokdy hodnotit jako úspěšné, stejně jako kampaň, která jim předcházela.

4. Jako přední expert na zahraniční politiku ODS, máte šanci porovnat vývoj strany k otázkám Evropské unie před vstupem ODS do vlády v roce 2006 a poté. V první Topolánkově vládě jste zastával post ministra zahraničí, ve II. pozici ministra pro evropské záležitosti. Od roku 2010 jste v Nečasově vládě ministrem obrany. Jak hodnotíte proměny zahraniční politiky ODS během zmíněného období?

Nedomnívám se, že by vývoj ODS v evropských otázkách v tomto období byl nějak dramatický. Tato dvě období se liší spíše možnostmi, které strana v rámci koaliční vlády měla. Součástí Topolánkovy vlády byly dvě hluboce prointegrační strany, což mělo jistě zásadní dopad na vliv ODS na řešení „evropských otázek“, a to především s ohledem na křehkou většinu, kterou tato vláda disponovala v Poslanecké sněmovně. V současné vládě ODS v tomto směru má větší manévrovací prostor a její zdrženlivost v evropských otázkách se tak prosazuje snáze.

5. Jak hodnotíte s odstupem působení České republiky v rámci předsednictví Evropské unie v prvním pololetí roku 2009?

Nebyli jsme v jednoduché situaci. Velké státy a zastánci myšlenky federalizace Evropy v době našeho předsednictví prosazovali Lisabonskou smlouvu a na našem předsednictví chtěli demonstrovat, že střední a menší země takový úkol nemohou

dobře zvládnout. Těmto snahám napomohlo zcela jistě i shození vlády M. Topolánka uprostřed předsednictví. To v Evropě vyvolalo, mírně řečeno, rozpaky a bylo zapříčiněno zcela bezprecedentním a nezodpovědným jednáním opozice, která byla ve srovnání s důležitostí naší mise na evropském poli vedena naprosto zanedbatelnými motivy. Přesto se domnívám, že naše země v této pro ni zcela nové roli obstála a neutrhla si ostudu co se samotného výkonu týče. Pokud by se podařilo udržet vládu po celý půlrok, zcela jistě by vnější efekt byl nadprůměrný a hodnocení zahraničních médií a politiků by nám nemělo co vytýkat. Shození vlády však oslabilo její mandát a posílilo mnohdy neopodstatněné kritiky našeho předsednictví a jeho priorit.

6. Pokuste se shrnout vytyčení cílů předsednictví a jejich splnění.

Hlavními prioritami našeho předsednictví byly ekonomika, energetika a postavení Evropy ve světě pod heslem „Evropa bez bariér“. Se zpětným hodnocením se ukazuje, že tyto otázky jsou stále živé a aktuální a bylo správné o nich hovořit, rozvíjet řešení v těch oblastech, kde bylo nalezeno, a hledat je tam, kde ještě nalezeno nebylo. V ekonomické oblasti jsme v situaci, kdy se Evropa nacházela na pokraji krize, mohli jako pravicová vláda poukázat na to, že jediným východiskem z této situace je liberalizace a posilování principů volného trhu, nikoliv protekcionismus či bezbřehé nalévání peněz do ekonomiky. V oblasti posilování energetické bezpečnosti a soběstačnosti Evropy nám dala za pravdu již zmíněná plynová krize, a to hned zkraje roku 2009. Dojednali jsme další liberalizaci na trhu s energiemi, prosadili jsme investice do nových plynovodů a plynových zásobníků a dohodou o budoucím plynovodu Nabucco jsme přispěli k potřebné diverzifikaci zdrojů a přepravních cest. A rovněž v otázce postavení Evropy a EU ve světě jsme nešlápli vedle, neboť Evropa dlouhodobě stagnuje a je jen a jen na ní, jakou roli bude hrát v globalizovaném světě 21. století. Domnívám se tedy, že vytyčení priorit i jejich naplnění lze považovat za úspěšné.

7. Co bylo hlavní příčinou vzniku *Evropské konzervativní a reformní frakce* v Evropském parlamentu v roce 2009 a jak hodnotíte její fungování?

Tyto otázky spolu do značné míry souvisí. Od roku 2004, kdy ODS poprvé získala zastoupení v EP, silně pocítujeme, že reformní postoj k evropské integraci nenachází v Europarlamentu většinový ohlas. Pravolevá koalice, jejímiž hlavními představiteli

jsou frakce EPP-ED a PES, dlouhodobě prosazuje prointegrační a profederalistickou politiku, s níž se ODS neztotožňuje. Začlenění ODS do EPP-ED v roce 2004 tak bylo motivováno spíše spoluprací se stranami, s nimiž si je ODS blízká v rámci členění pravolevého spektra. Působení ODS v této frakci bylo pro ni úspěšné (měla zastoupení ve vedení EP i ve výborech atd.), nicméně bylo i poučením, z něhož vyplynula právě iniciace vzniku nové, eurorealistické frakce. ODS zkrátka spolu s dalšími stranami dospěla k názoru, že eurorealistický proud může v EP prosadit daleko více, pokud vytvoří vlastní klub. S odstupem lze hodnotit, že tento krok byl správným směrem a nese své ovoce, neboť náš hlas v tuto chvíli díky silnému spojení s britskými konzervativci a dalšími stranami v Europarlamentu zaznívá daleko silněji. Nenaplnila se ani prorocství, že malá frakce se nemůže prosadit, neboť v tuto chvíli ODS také má místopředsedu EP. Mnoho práce je samozřejmě ještě před námi, ale fungování Evropské konzervativní a reformní frakce již v tuto chvíli vnímám velmi pozitivně. Svě by k tomu mohl říct jistě i kolega Zahradil.

8. Zkuste stručně charakterizovat hlavní směr zahraniční politiky Občanských demokratů pod vedením současného předsedy Petra Nečase?

Hlavními prioritami ODS v zahraniční politice jsou: prosazování zájmů ČR v Evropě a ve světě, spolupráce v rámci EU především na ekonomické bázi, silná transatlantická vazba.

9. Lze říci, jaké stanovisko za současné situace upřednostňuje vedení ODS k případnému přijetí společné evropské měny? Je odpověď tak jasná a čím argumentujete?

Odpověď na tuto otázku je skutečně jasná. Zavedení Eura v ČR je pro ODS přijatelné ve chvíli, kdy to pro naši ekonomiku a naše občany bude výhodné a kdy naše země bude připravena. Současný ekonomický vývoj Evropy ukazuje, že není kam spěchat, stejně tak fungování stávajícího měnového systému nás nenutí ke zbrklým a obtížně vratným krokům.

10. Německý profesor Markus Kerbera přišel s návrhem alternativní evropské měny nazývané *Guldenmark*, kterou by používaly země, které zatím nemají problém splácet své dluhy resp. mají důvěru investorů. Jednalo by se o tyto

země: Německo, Finsko, Lucembursko, Rakousko. Jak se ODS staví k tomuto návrhu, který zavádí „dvourychlostní Evropskou unii“?

Obecně myšlenka vícerychlostní Evropy, tedy takové kde každý stát má možnost účastnit se té formy integrace, která nejlépe vyhovuje jeho zájmům, je ODS dlouhodobě vlastní. Je třeba podotknout, že díky mnoha výjimkám v jednotlivých smlouvách vícerychlostní Evropa funguje již dnes.

11. Pokud dojde k destrukci evropské měny a evropského projektu vůbec, je třeba zachovat alespoň společný trh a volný pohyb zboží služeb a kapitálu. Toto je názor Jana Zahradila. Jste v tomto ohledu více realista nebo optimista? Co očekáváte od dalších měsíců?

Nevím přesně, co ve Vašem pojetí znamená „optimista, či realista“. S názorem J. Zahradila se však v této věci ztotožňuji. Ukáže-li se, že některý ze stupňů integrace selhal, je třeba se vrátit k poslednímu fungujícímu. A tím každopádně společný trh je, i když má své nedostatky jako vše.

12. Podle europoslance Miloslava Ransdorfa je dluhová krize v EU dílem finanční deregulace a neoliberálních politik v uplynulých třiceti letech. Státy sanovaly bankovní sektor – tj., že dluhy byly socializovány a zisky zprivatizovány. Veřejná kontrola na bankovním sektorem chybí. Státy jsou zadlužené a banky zase vydělávají. Co se říkáte tomuto výkladu vzniku dluhové krize?

Omlouvám se, ale názory Miroslava Ransdorfa nebudu komentovat.

13. Pokud se bude prohlubovat evropská integrace směrem k větší integraci, lze definitivně čekat odmítavé stanovisko ODS?

Větší integrace v tuto chvíli není řešením. Systém „integrace nefunguje, musíme integrovat víc“ selhává. Nicméně chce-li eurozóna dovést proces integrace až na úroveň federace, necht' tak učiní. Ostatní ale nesmí být nuceni do tohoto svazku povinně vstupovat. Jak by se v takový moment zachovala ODS, nechci nyní předjímat. Jsem přesvědčen, že na federalizaci není EU připravena a že silový postup může vést jen k nárůstu napětí.